

■ Ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Ἀγιολόγιο τῆς Ἱβηρίας-Γεωργίας

Τὸ Μαρτύριο τῶν 100.000 Γεωργιανῶν διὰ τὴν προσκύνῃσιν τῶν ἱερῶν Εἰκόνων¹

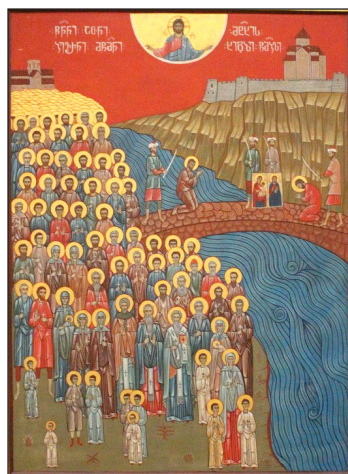
† 31η Ὀκτωβρίου 1227

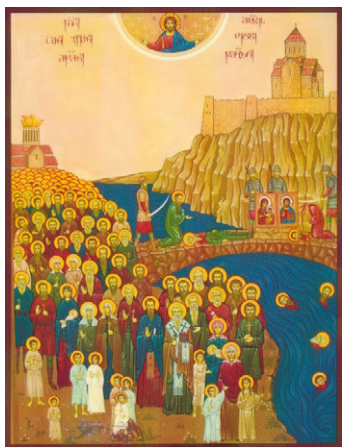
Τὸ 1227 κατέλαβαν τὴν Γεωργία οἱ Χω-
ράσμοι², περσικὴ φυλὴ, μὲ ἀρχηγὸ
τὸν Τζαλ Ἀλ-Ἐντίν³. Ἐπολιόρκησαν
τὴν Τιφλίδα.

Ὡστόσο, λόγῳ τῆς ἡρωϊκῆς ἄμυνας
τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς, δὲν μπορούσαν
νὰ τὴν κυριεύσουν, παρὰ τὶς ἀλλεπάλ-
ληλες ἐπιθέσεις τους. Καὶ ἀναμφίβολα
ἡ πόλις θὰ εἶχε μείνει ἀπόρητη, ἂν δὲν
βοηθοῦσαν τὸν ἐχθρὸ οἱ Πέρσες κάτοι-
κοί τῆς. Τί ἔγινε, δηλαδή;

Στὸ νοτιοανατολικὸ τμῆμα τῆς Τιφλί-
δος ζοῦσαν ἀπὸ χρόνια πολλοὶ Πέρσες,
οἱ ὁποῖοι ἠσχολοῦντο κυρίως μὲ τὸ ἐμπόριο. Κάποιοι ἀπ' αὐτούς,
λοιπόν, ἤλθαν σὲ μυστικὴ συνεννόησι μὲ τὸν Τζαλ Ἀλ-Ἐντίν καὶ
συμφώνησαν μαζί του ν' ἀνοίξουν σὲ προκαθορισμένη ἡμέρα καὶ
ᾧρα τὴν νοτιοανατολικὴ πύλη τοῦ τείχους, τὴν λεγόμενη Γαν-
τζίς-Κάρι. Ἀπὸ τὴν πύλη ἐκείνη θὰ ἔμπαιναν οἱ στρατιῶτες στὴν
πόλι καὶ θὰ τὴν ἐκυρίευαν.

Τὸ σχέδιό τους στεφανώθηκε ἀπὸ ἀπόλυτη ἐπιτυχία. Ἔτσι, ἓνα
πρωῖ, ἔκπληκτοι καὶ ἔντρομοι οἱ κάτοικοι τῆς πρωτεύουσας εἶδαν
στοὺς δρόμους πλῆθη πανόπλων Περσῶν πολεμιστῶν. Ἡ φρουρὰ
τῆς πόλεως, πάντως, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μέμνονα, ἔπεσε ἐπάνω
τους χωρὶς νὰ χάσῃ καιρό. Ὁδομαχίης ἀπεριγράπτου σκληρότη-

τος ἄρχισαν. **Ο**ἱ ἀντίπαλοι πολεμοῦσαν λυσσαλέα σῶμα μετὰ σῶμα. Ἡ ἀπελπισμένη μαχητικότητα τῶν Γεωργιανῶν ἦταν ἀπίστευτη.

Ο Μέμνων μετὰ τὸ σπαθί του ἐθέριζε τὰ κεφάλια τῶν ἐχθρῶν. **Σ**ὲ μιὰ στιγμή ὁμως, ἀπὸ τὴν πολλὴ ὄρμη, τοῦ ἔφυγε τὸ κράνος. **Τ**ότε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πέρσες τῆς Τιφλίδος ἐπέταξε στὸ ἀκάλυπτο κεφάλι του ἓνα ἀκόντιο καὶ τὸν ἐθανάτωσε.

Οἱ Γεωργιανοί, ὅταν ἔχασαν τὸν ἄνδρειο ἀρχηγό τους, ἔχασαν καὶ τὸ ἠθικό

τους. Ἐσάστισαν καὶ ὠλιγοψύχησαν. Ἐτσι οἱ ἐχθροὶ δὲν ἄργησαν νὰ τοὺς διαλύσουν, καὶ νὰ παραδώσουν ὕστερα τὴν πόλι στὴν φωτιά καὶ τὸ ξίφος.

Αναρίθμητοι Χριστιανοὶ – ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά – ἐσφάγησαν, ἐνῶ ἑκατὸ χιλιάδες αἰχμαλωτίσθηκαν. **Ο**λα τὰ κτίρια λεηλατήθηκαν καὶ ὅλοι οἱ Ναοὶ βεβηλώθηκαν, πρὶν νὰ πυρποληθοῦν καὶ ἐρειπωθοῦν. **Μ**έσα σ' ἐλάχιστο χρόνο, ἐκεῖ ὅπου κάποτε ἀπλωνόταν μιὰ ὠραία καὶ ζωντανὴ πόλις, δὲν ὑπῆρχαν παρὰ χαλάσματα, καπνοὶ καὶ πτώματα. **Ο**,τι εἶχε μείνει ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ τὴν καταστροφή της ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, τὸ 70 μ. Χ., ἔμεινε καὶ τότε ἀπὸ τὴν Τιφλίδα.

Ο Τζᾶλ Ἀλ-Ἐντίν, κύριος ὅλης πλέον τῆς πόλεως, πρόσταξε νὰ ἀφαιρέσουν τὸν τροῦλλο ἀπὸ τὸν Καθεδρικό Ναὸ τῆς Ἁγίας Σιών καὶ στὴν θέσι ἐκεῖνου νὰ στήσουν τὴν σκηνή του. **Ο**ταν ἡ προσταγή του ἐκτελεσθῆκε, ἀνέβηκε ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἀγναντεύσῃ μετὰ ἰκανοποίησι τὰ ἐρείπια τῆς κάποτε πανεμόρφου Τιφλίδος.

* * *

Ἀλλά, ὁ θρίαμβός του δὲν θὰ ἦταν ὠλοκληρωμένος – ἔτσι νόμιζε, ἂν δὲν ἄλλαζε καὶ τὴν πίστι ὄλων τῶν χριστιανῶν αἰχμαλώτων του. **Κ**αὶ τί κάνει;

Πρῶτα διατάζει νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὸ τέμπλο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τὶς εἰκόνες τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ νὰ τὶς τοποθετήσουν στὴν μέση μιᾶς γέφυρας, ἡ ὁποία ἐνώνει τὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Κύρου. **Υ**στερα παρατάσσει στρατιῶτες μετὰ γυμνὰ σπαθιά στὶς δύο πλευρὰς τῆς γέφυρας. **Κ**αὶ τέλος, βάζει ἓναν βροντόφωνο κήρυκα νὰ ἀναγγεῖλῃ στοὺς αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους εἶχαν συγκεντρώσει ἐκεῖ, τὴν ἀπόφασί του:

– **Ο** μέγας βασιλιάς μας σᾶς προστάζει ν' ἀρνηθῆτε τὸν Χρι-

στό σας και να δεχθῆτε τὴν πίστι-
μας. **Γ**ιὰ νὰ ἀποδείξετε τὴν μετα-
στροφή σας, θὰ πρέπει νὰ φτύσετε
καὶ νὰ ποδοπατήσετε αὐτὲς ἐδῶ τὶς
εἰκόνες. **Ἄ**ν ὑπακούσετε, θὰ ἐλευθε-
ρωθῆτε ἀμέσως καὶ θὰ ἀμειφθῆτε μὲ
πλούσια δῶρα. **Ἄ**ν, ἀπεναντίας, πα-
ρακούσετε, θὰ σφαχθῆτε ἀπὸ τὰ κο-

πτερὰ σπαθιά, τὰ ὁποῖα βλέπετε στὰ χέρια τῶν στρατιωτῶν, καὶ θὰ
ριχθῆτε στὸ ποτάμι.

Ὁ Τζαλ Ἀλ-Ἐντὶν ἦταν βέβαιος, ὅτι θὰ συνεμορφώνοντο μὲ τὸ
πρόσταγμα του, γιὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ζωὴ τους. **Ἀ**λλὰ ἔπεσε ἔξω.
Ἄν ἤξερε, ὅτι ἡ πίστις τοῦ γεωργιανοῦ λαοῦ στὸν Χριστὸ ἦταν
τόσο δυνατὴ, ὥστε δὲν νικιόταν οὔτε ἀπὸ τὸν θάνατο. **Ἔ**τσι, ὅταν
ἄκουσαν τὸν κήρυκα οἱ ἑκατὸ χιλιάδες αἰχμάλωτοι Χριστιανοὶ
– ἄνδρες, γυναῖκες, γέροι, νέοι, Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς καὶ Μοναχοί–
ὁμόψυχα καὶ ὀλόψυχα ἀπεφάσισαν νὰ προσφέρουν τὰ σώματά τους
«θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ» (Ρωμ. ιβ' 1). **Ἐ**χαίροντο,
μάλιστα, τόσο γιὰ τὸ θά ὠμολογοῦσαν τὴν πίστι τους ἐνώπιον τῶν
βαρβάρων, ἐπισφραγίζοντες τὴν ὁμολογία μὲ τὸ αἷμα τους, ὅσο καὶ
γιὰ τὸ θά ἠλευθερώνοντο σύντομα ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα βάσανα, καὶ
θὰ ἐκέρδιζαν μὲ τὸ θεῖο Ἔλεος τὰ αἰώνια ἀγαθὰ τῆς Οὐρανίου Βα-
σιλείας. **Ἡ** ἀπάντησίς τους στὸν Σάχη ἦταν σαφής:

– **Ἐ**μεῖς, Χάριτι Θεοῦ, εἴμεθα Χριστιανοί. **Αὐ**τὴ τὴν ἅγια Πίστις
διδαχθήκαμε καὶ παραλάβαμε ἀπὸ τοὺς προγόνους μας. **Ὁ**μολο-
γοῦμε, λοιπόν, ἐνώπιόν Σας, ὅτι πιστεύουμε στὸν Τριαδικὸ Θεό.
Τώρα, βέβαια, ἐπειδὴ ἀθετήσαμε τὶς Ἐντολές Του καὶ περιφρονη-
σαμε τὸ Νόμο Του, δίκαια παρεχώρησε τὴν καταστροφή τῆς Πατρί-
δος μας καὶ τὴν αἰχμαλώτισί μας ἀπὸ σᾶς, τοὺς ἀπίστους ἐχθροὺς
μας. **Ὅ**τι καὶ ἂν πάθουμε ὅμως, δὲν θὰ ἀρνηθοῦμε τὸν ἀληθινὸ Θεό
μας καὶ δὲν θὰ ἀτιμάσουμε τὶς σεπτὲς Εἰκόνες Του. **Γ**ιὰ τὴν κάθαρ-
σί μας ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες, τὶς ὁποῖες διαπράξαμε στὴν παρούσα ζωὴ,
εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνουμε μαρτυρικά. **Μ**ὴ νομίσετε, ἄθεοι, πὼς
εἶτε ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶτε τὰ πλούσια δῶρα σας μποροῦν νὰ
μᾶς χωρίσουν ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. **Ὅ**υτε ἓνας ἀπὸ μᾶς δὲν
θὰ Τὸν ἀπαρνηθῆ! **Ὅ**υτε ἓνας ἀπὸ μᾶς δὲν θὰ φτύση καὶ δὲν θὰ πο-
δοπατήσῃ τὶς ἱερὲς Εἰκόνες! **Ἰ**δοὺ τὰ κεφάλια μας! **Κ**όψτε τα, γιὰ
νὰ ἀντικρίσουν τὸ θεῖο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου.

Καὶ ὑψώσαντες τὰ χέρια πρὸς τὸν οὐρανό, ἐπιλόγισαν μὲ μιὰ
σύντομη προσευχή:

– **Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ!** Ἐλέησον ἡμᾶς, ἐνίσχυσον ἡμᾶς καὶ δέξαι εἰς τὰς χεῖρας Σου τὰς ψυχὰς ἡμῶν!

Οἱ στρατιῶτες ἄρχισαν νὰ τοὺς ὀδηγοῦν ἐνώπιον τῶν ἱερῶν Εἰκόνων. Ἐνας-ἕνας, ἐπλησίαζε, καὶ ἀντὶ νὰ τὶς φτύσει, τὶς προσκυνοῦσε μὲ σεβασμό. **Τὴν ἴδια στιγμή τοῦ ἔκοβαν τὸ κεφάλι καὶ τὸ ἔρριχναν μαζί μὲ**

τὸ σῶμα στὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ Κύρου, ὁ ὁποῖος κυλοῦσε κάτω ἀπὸ τὴν γέφυρα. Μὲ τὸν τὸν τρόπο αὐτὸν θανατώθηκαν μέσα σὲ μία ἡμέρα καὶ οἱ αἰχμάλωτοι Γεωργιανοί, τὸ ἀριθμὸ ἑκατὸ χιλιάδες!

Ἐνας γέροντας...

Ἀναφέρουν γιὰ ἕνα ἀσπρομάλλη γέροντα, πῶς, ὅταν ἐπλησίασε τὶς ἅγιες Εἰκόνες καὶ παρακινήθηκε ἀπὸ τοὺς Πέρσες νὰ τὶς φτύσει, ἔπεσε στὰ γόνατα καὶ εἶπε:

– **Μὰ πὼς εἶναι δυνατὸ νὰ φτύσω τὶς ἱερὲς Εἰκόνες τοῦ Κυρίου μου καὶ τῆς πανάχραντου Μητρὸς Αὐτοῦ; Νὰ ξεραθῆ τὸ λαρύγγι μου, ἂν κάνω αὐτό, τὸ ὁποῖο μοῦ ζητοῦν οἱ ἄπιστοι. Θεέ μου, συγχώρεσέ με! Παναγία μου, πάρε με εἰς τὴν ἀγκαλιά σου!**

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἔπεσε ἐπάνω στὴν Εἰκόνα τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ ξεψύχησε. Οἱ σκληροὶ δήμιοι, ὡστόσο, ἀποκεφάλισαν ἀκόμα καὶ τὸ νεκρὸ γεροντικὸ του σῶμα, πρὶν νὰ τὸ πετάξουν στὸ ποτάμι.

...καὶ ἕνας νέος

Ἦλθε ἡ σειρὰ ἐνὸς πανέμορφου νέου. Ἀκόμη καὶ οἱ θηριόψυχοι Πέρσες λυπήθηκαν τὴν λεβεντιά του. Προσπαθοῦσαν, λοιπόν, πολλὴ ὥρα νὰ τὸν πείσουν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπακούσει, ἔστω καὶ φαινομενικά, στὴν προσταγὴ τοῦ Σάχη.

– **Νά!... τοῦ εἶπαν σὲ μιὰ στιγμή. Μὴ φτύσεις τὶς Εἰκόνες. Φτύσε δίπλα τους. Αὐτὸ φτάνει γιὰ νὰ σώσης τὴν ζωὴ σου.**

Καὶ πραγματικὰ ὁ νέος, σαστισμένος, ἔφτυσε ἀριστερὰ ἀπὸ τὶς Εἰκόνες. Ἀμέσως οἱ Πέρσες ἄρχισαν νὰ χειροκροτοῦν μὲ ἀλαλαγμούς, τὸν πῆραν παράμερα καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν ἀγκαλιάζουν, νὰ τὸν χαϊδεύουν καὶ νὰ τὸν συγχαίρουν. Ἀλλὰ ἔξαφνα ἐκεῖνος, ὡσὰν νὰ συνῆλθε ἀπὸ μία παραζάλη, ἐξεφώνησε:

– **Θεέ μου! Τί ἔκανα; Εἶναι δυνατὸ νὰ μὴ μαρτυρήσω μαζί μὲ τοὺς ἀδελφούς μου; Εἶναι δυνατὸ νὰ Σε ἀπαρνηθῶ καὶ νὰ ἀκολουθήσω τὸν καταραμένο Μωάμεθ; Μονάχα ἐγὼ θὰ ἀποφύγω τὸν θάνατο μὲ τὸν ἐπαίσχυντο αὐτὸ τρόπο; Ὁχι! Δὲν θὰ χωρισθῶ ἀπὸ**

τοὺς ἄλλους Χριστιανούς. **Ἔ**ρχομαι πλησίον Σου, Κύριε!

Μὲ μία ἀπότομη κίνησι ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Περσῶν, ἔτρεξε στὶς ἱερὲς Εἰκόνες, ἔπεσε γονατιστὸς ἐνώπιόν αὐτῶν καί, κλαίων πικρά, ἐκραύγασε:

– **Β**ασίλισσα τῶν Οὐρανῶν!

Πάρε με, τὸν ἄσωτο υἱό, ὑπὸ τὴν Σκέπην Σου!

Τὴν ἴδια στιγμή παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Θεό. **Οἱ** δῆμιοι ἀποκεφάλισαν τὸ νεκρὸ σῶμα του καὶ τὸ πέταξαν στὰ γοργὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, ὅπως εἶχαν κάνει

προηγουμένως μὲ τὸ σῶμα τοῦ Γέροντος.

Ἔτσι, οὔτε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἑκατὸ χιλιάδες Γεωργιανούς αἰχμαλώτους δὲν ἀρνήθηκε τὸν Κύριο. **Ἦ**λοι σφαγιάσθηκαν θεληματικά, ὡς πρόβατα πιστὰ εἰς τὸν καλὸ τους Ποιμένα.

Τὰ ἐπακόλουθα

Ὅπως ἀναφέρει ἓνας Χρονογράφος τῆς ἐποχῆς, μπορούσε κανεὶς νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν μία ὄχθη τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἄλλη χωρὶς νὰ βραχοῦν τὰ πόδια του, ἐπάνω στὰ σώματα τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. **Τ**ὰ νερά, μάλιστα, ἦταν κόκκινα ἀπὸ τὸ χριστιανικὸ αἷμα γιὰ δύο ὀλόκληρες ἑβδομάδες.

Ὁ αἰμοβόρος Τζᾶλ Ἄλ-Ἐντὶν παρακολούθησε τὸ μαρτύριο τῶν αἰχμαλώτων ἀπὸ τὸν τρούλλο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σιών, ὅπου εἶχε στήσει τὴν σκηνή του. **Ὅ**ταν ὅμως θανατώθηκε καὶ ὁ τελευταῖος Μάρτυς, ἀργὰ τὸ βράδυ, οὐράνιο φῶς μὲ τὴν μορφή στύλου κατέβηκε ἐπάνω εἰς τὴν γέφυρα, καταυγάζον ὅλη τὴν περιοχὴ, ἐνῶ ταυτόχρονα ἓνας δυνατὸς σεισμὸς ἐγκρέμισε τὴν σκηνὴ τοῦ Σάχη ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ Ναοῦ.

Ἀπὸ τότε ἡ γέφυρα ἐκεῖνη ὠνομάσθηκε «Γέφυρα τῶν Ἁγίων Ἑκατὸ Χιλιάδων Μαρτύρων τῆς Τιφλίδος» ἢ «Γέφυρα τοῦ Μαρτύριου».

* * *

Ἀπολυτίκιον⁴

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Ἐκατὸ χιλιάδας Μαρτύρων μέλψωμεν, ἐν τῇ Τιφλίδι σφαγέν-

των, χερσὶν ἀπίστων ἐχθρῶν, καθυβρίσαι μὴ στεργόντων τοῦ Παν-
τάνακτος, καὶ τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ μορφάς, τὰς πανσέπτους καὶ
ροαῖς, αἱμάτων τῶν φοιनिζάντων, Κύρου τὰ ὕδατα πίστει, αὐτῶν
πρῆσβείας ἐξαιτούμενοι.

Κοντάκιον⁴

Ἦχος πλ. δ'. Τῆ Ὑπερμάχῳ.

Τὰς χιλιάδας ἑκατὸν Μαρτύρων μέλψομεν, Τιφλίδος Κύρου πο-
ταμοῦ αἱμάτων ρεύμασι, φοιनिζάντων ὀλοθύμως ἀρνησαμένων, κα-
θυβρίσαι τοῦ Χριστοῦ μορφήν τὴν πάνσεπτον, ὥσπερ σφάγια Αὐτοῦ
σεπτὰ καὶ ἄμεμπτα, πόθῳ κράζοντες· Χαίροις, δῆμε θεόλεκτε.

Μεγαλυνάριον⁴

Χιλιάδας μέλψομεν ἑκατόν, Ἀθλητῶν Τιφλίδος τῶν σφαγέντων
χερσὶν ἐχθρῶν, διὰ τὴν ἀγάπην, Χριστοῦ καὶ φοιनिζάντων, αὐτῶν
αἱμάτων ρεῖθροις, Κύρου τὰ ὕδατα.

1. Οἱ Ἅγιοι τῆς Γεωργίας, σελ. 209-214, ἔκδοσις Ἱεράς Μονῆς Παρακλήτου,
ἽΩρωπὸς Ἀττικῆς, 2004. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

2. Χωράσμοι: Λαὸς τῆς Περσίας κατοικῶν ἐν τῇ Σογδιανῇ χώρᾳ περὶ τὸν Ὀξον
ποταμὸν ἐν τῇ νῦν Καρῆσμ ἢ Χορασάν. (Ἡροδοτ. 3, 93 – Διοδ. Σίκ. α', 115 – Strabo,
Geography, II.8.8.) – **Ἡ** Χορασμία ἢ Χωρεσμία εἶναι μιὰ μεγάλη περιοχή-ἄσση. **Ἡ**
σημερινὴ Χορασμία ἀνήκει μερικῶς στὸ Οὐζμπεκιστάν, Καζακστὰν καὶ Τουρκμε-
νιστάν. **Σ**τὴν ἀρχαιότητα ἀποτελοῦσε μιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς σπουδαιότερες σατραπείες
τῶν Περσῶν. **Ο** Ἡρόδοτος τὴν ἀναφέρει μὲ τὸ ὄνομα Χορασίμα.

3. Jalal al-Din Mangburni (1199- 1231).

4. Γεωργιανὸν Προσκυνητάριον, Δρος Χαραλάμπους Μ. Μπούσια, σελ. 72, ἐκδ.
Ἱεράς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Ἡλίων Αἰδηψοῦ, Ἀθῆναι 2012.

†

*Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγίῳ Θεῷ,
τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἅγίοις Αὐτοῦ,
προσκύνησις καὶ εὐχαριστία,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν!*